

Memòria 2021

gimnàssocial**santpau**

#InnovacióSocial

(tancada al juny 2022)

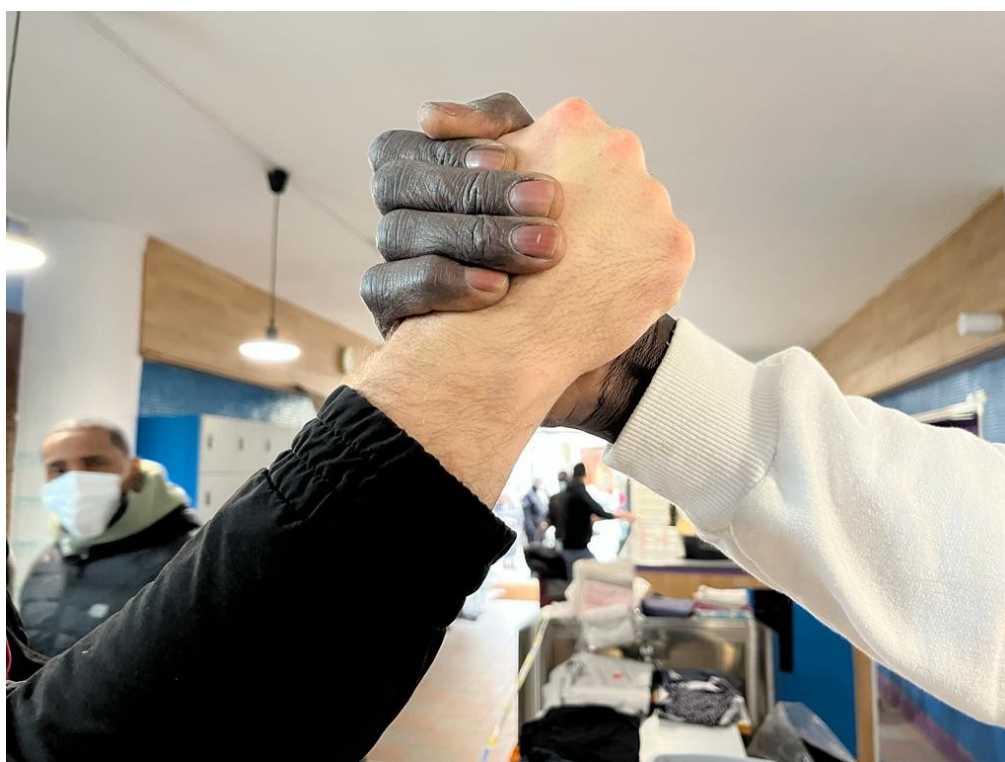
1. Introducció: continuïtat de l'estat d'excepció

Amb l'arribada de la pandèmia de la COVID el març de 2020 el Gimnàs Social Sant Pau es va veure obligat al seu tancament com tots els gimnasos. En aquell moment el Gimnàs Social ja prestava com a part de la seva activitat quotidiana serveis d'higiene a unes 50 persones de forma diària, raó per la qual ens vam dirigir a l'Ajuntament de Barcelona per demanar on podien ser derivats. D'aquelles converses va sorgir l'oportunitat de reobrir el gimnàs a partir de l'abril de 2020 però només per a prestar el servei de dutxes d'acord amb l'Ajuntament de Barcelona.

Durant el 2021 hem atès unes 200 persones al dia (185 homes i 15 dones) en el Servei de Dutes arribant a puntes de fins a 450 dutes diàries durant el mes d'agost, molt per sobre de les 150 diàries compromeses amb l'Ajuntament de Barcelona. L'augment de les necessitats de la ciutat i en particular dels barris centrals de Barcelona, així com la desaparició de serveis per part d'altres entitats, ens ha obligat a reforçar la plantilla i cercar nous patrocinadors i entitats col·laboradores que ens han permès garantir que cap dia ningú no s'hagi quedat sense dutxa ni una muda neta de roba (Associació Llum, La Tostadora, ANC Ciutat Vella, Fundació Salut i Comunitat en Barcelona, etc.).

Tanmateix, tal i com vam començar al 2020, seguim complementant el Servei de Dutes amb la distribució d'àpats, aigua, distribuint mascaretes, roba, calçat i productes higiènics amb la col·laboració d'entitats com Fundació Ferrer Sustainability, Nutrició Sense Fronteres, Aquaservices, Hare Krishnas i petits comerços de tota Barcelona atenent a unes 185 persones més diàriament.

Per últim seguim complementant els serveis posant a disposició de les nostres usuàries els recursos de que disposem: telèfon fix, càrrega d'aparells electrònics, lavabo, seu per rebre correspondència, dutxa per animals de companyia, etc.

2. 2021: any d'inflexió

L'any 2021 ha estat un any d'inflexió pel Gimnàs Social Sant Pau amb dos gran moments que han suposat un revulsiu en la dinàmica de l'entitat.

Des de la seva constitució al 2016, les persones sòcies de la Cooperativa han hagut de lluitar contra la situació econòmica negativa arrossegada pel gimnàs i la manca de manteniment de les instal·lacions i l'edifici per part dels anteriors propietaris de l'immoble, interessats en desenvolupar un projecte d'habitatges de luxe en el solar que ocupa parcialment el gimnàs. Al juny del 2021 **l'Ajuntament de Barcelona anuncia la compra del solar on estan ubicades les instal·lacions del gimnàs i el compromís per a remodelar integralment les instal·lacions de Ronda de Sant Pau 46 construint un gimnàs nou amb 36 pisos socials a sobre.** Això ha implicat que hagi desaparegut l'espasa de Dàmocles que feia perillar el projecte amb continuats intents de desnonament, i per tant l'inici d'un període de reordenació de prioritats durant el segon semestre de l'any.

El segon el canvi és la **finalització de l'ERTO, i per tant la incorporació de dos dels tres socis cooperativistes a l'activitat, i el relleu en la direcció del Gimnàs amb la incorporació de Lara Cáceres com a nova directora**, la qual té una llarga experiència en la gestió d'associacions i entitats com la Fundació Josep Carol, el Consell de la Joventut de Barcelona o Escoltes de Catalans.

Un cop supera la incertesa sobre la seu social de l'entitat, l'encàrrec del Consell Rector a la nova direcció va ser la adequació i organització de tots els aspectes legals, laborals, econòmics i tècnics de l'entitat, i la reobertura de l'activitat esportiva un cop superat el pitjor període de la pandèmia de la COVID i estant autoritzats els gimnasos a ser reoberts progressivament (amb limitacions d'aforament).

El primer semestre de l'any ha estat un semestre de supervivència i incerteses. El segon ha estat el període on el Gimnàs Social Sant Pau ha iniciat la planificació estratègica per afrontar un període de transició entre el moment actual i la inauguració dels nous locals del gimnàs: sortida de la situació provocada per la Covid'19 i reobertura de l'activitat esportiva, desplaçament temporal de Ronda de Sant Pau 46 a un emplaçament provisional i la seva tornada a Ronda de Sant Pau 46, un cop s'hagin executat les obres previstes per part de la nova propietat -l'Ajuntament de Barcelona- previsiblement al 2026.

3. La cooperativa

La cooperativa sense ànim de lucre Gimnàs Social Sant Pau SCCL durant el 2021 està formada per tres sòcies treballadores (dos dones i un home), dos socis col·laboradors (dos homes) i 8 treballadores (tres dones i cinc homes) que han treballat per acompanyar i atendre personalment a usuaris i usuàries en el servei de dutxes i distribució d'àpats, roba i productes higiènics, i derivació cap a serveis d'administracions i altres entitats. S'ha cobert un horari de 8 hores diàries durant 6 dies a la setmana tots els mesos de l'any. També compta amb la col·laboració d'un grup de professionals independents que assessoren en tot moment al Consell Rector: arquitectes, advocats, professionals del sector social, etc.

El Gimnàs treballa en xarxa amb un gran nombre d'entitats del districte de Ciutat Vella i del conjunt de la ciutat i de Catalunya en tots els serveis -higiene, rober, alimentació, activitats esportives i associatives- per tal de garantir una atenció el més integral possible a les nostres usuàries més vulnerables en tant que primer punt de contacte amb entitats i administracions per a moltes d'elles.

4. Memòria d'activitats

El primer semestre de l'any s'ha centrat bàsicament en la supervivència del projecte tant a nivell econòmic com físic. Tot i tenir contracte amb l'Ajuntament per donar servei de dutxes i canvi de roba a 150 persones, el volum que ateníem ha estat molt superior, i hem estat donant més serveis dels contractats (lliurament d'àpats i aigua, recarrega d'aparells electrònics, lliurament de mascaretes, etc). Per altre costat els retards continus en el pagament de les factures per part de l'administració municipal, ha fet que molts dels esforços hagin estat centrats en superar les dificultats de tresoreria amb el que ens vam trobar.

Però no hem d'oblidar l'altre gran lluita d'aquest primer semestre: evitar els desnonaments provocats per la l'antiga propietat del immoble. Això ha implicat un alt volum de feina cercant complicitats, fent campanyes de comunicació als entre mitjans, negociant amb les administracions, etc.

Per últim la gestió del dia a dia de l'activitat coordinant l'equip, les donacions, fent difusió, etc. del Servei de dutxes, canvi de roba i repartiment d'àpats ha estat l'altre gran part de l'activitat que s'ha estat duent a terme des de la Cooperativa Gimnàs Social Sant Pau.

A partir del juny amb la notícia de compra del solar on està ubicat el gimnàs per part de l'Ajuntament, la incorporació de la nova direcció i l'encàrrec del Consell Rector sobre la ordenació interna i la reobertura de l'activitat esportiva s'han iniciat una sèrie d'accions que culminaran durant el 2022.

Elaboració i aprovació del Reglament de Règim Intern: com a cooperativa creiem indispensable l'elaboració d'un Reglament de Règim Intern per a garantir la igualtat de gènere i la prevenció de violències masclistes tant a l'entitat com al gimnàs, posant especial èmfasi en la promoció de l'esport femení i no binari en particular en esports minoritaris. Aquest reglament el va aprovar el Consell Rector a finals de setembre del 2021.

Reorganització d'aspectes laborals: en tant que cooperativa sense ànim de lucre, el Gimnàs Social Sant Pau ha de garantir les condicions laborals i socials comuns a l'ESS, de les treballadores contractades per la Cooperativa. L'any 2021 ha estat l'any en què s'ha pogut consolidar la plantilla contractant a totes les seves treballadores amb contracte indefinit donant-les així una estabilitat que la situació de la Covid feia impossible. S'han implementat reunions setmanals de coordinació amb tot l'equip tant per millorar la qualitat del servei, implicant en el disseny i execució de l'activitat a les treballadores, com per millorar el seu dia a dia. S'han fet diverses sessions de formació tant en aspectes relacionats amb els seus drets i deures com a treballadores (vacances, dies de lliure

disposició, etc.), com per empoderar-les i millorar el servei i el seu benestar: sessions de formació sobre els recursos existents a la ciutat sobre sensallerisme, metodologia per prevenir i gestionar situacions de violència entre les nostres usuàries, metodologia de solució de conflictes, etc. S'ha elaborat un dossier de recursos per atendre millor a les nostres usuàries. S'han sistematitzat i endreçat les diferents tasques a desenvolupar per ser més eficients i eficaces (rebuda de les usuàries, neteja, rebuda i classificació de les donacions,..). S'ha canviat de gestoria laboral per rebre un millor suport als aspectes laborals. S'ha contractat un servei de prevenció de riscos laborals i s'ha adequat el servei a normativa laboral.

Reordenació i sistematització dels aspectes comptables de l'entitat: s'han elaborat eines de seguiment pressupostari i s'han implementat sistemes metodològics per portar la comptabilitat al dia i poder fer un bon control i seguiment. S'ha sistematitzat la rebuda i control del material adquirit als proveïdors. S'ha elaborat un inventari del material esportiu del gimnàs. S'han negociat els grans deutes pendents de la cooperativa per anar-los assumint sense que perilli la seva viabilitat. Per últim esmentar que s'han iniciat les negociacions amb l'administració municipal per a concretar el suport que rebrà el projecte durant el 2022, ja que la finalització de l'estat d'emergència fa impossible seguir amb el model de contracció actual pel Servei de dutxes i canvi de roba.

Campanya de vacunació Covid19: al juny i durant dos dies van venir a les nostres instal·lacions infermeres del CAP Drassanes per tal d'administrar dosis de la vacuna contra la Covid a les nostres usuàries. És van vacunar 47 persones ja que moltes de les nostres usuàries ja estaven vacunades per altres campanyes que s'havien dut a terme en altres serveis de la ciutat.

Reobertura de l'activitat esportiva: Des de la cooperativa considerem indispensable tornar a desenvolupar activitats esportives en les nostres instal·lacions. Durant els darrers mesos del 2021, la demanda de dutxes ha anat creixent de forma paulatina -segurament per raó de la durada de la crisi sanitària i dels seus efectes socioeconòmics- la qual cosa ens va fer plantejar dissenyar un procés de reobertura paulatí sense superposició entre serveis de dutxes i activitats esportives, si més no fins els 2023, que hagués permès atendre les activitats esportives de tarda i començar a reimpulsar activitats que combinin higiene i activitat esportiva per a una part dels i les usuàries de dutxes com fèiem abans de la pandèmia.

D'altra banda es va iniciar un estudi sobre la competència i es va constatar l'aparició de noves fórmules de gimnasos *low cost* oberts 24 hores al dia 7 dies a la setmana sense personal i amb quotes mensuals per a les seves associades molt baixes.

Per últim s'ha iniciat un procés d'avaluació de les instal·lacions, llistant i pressupostant les millores a implementar per oferir un servei digne a les futures sòcies. Recordem que les instal·lacions estan molt malmeses per la manca de manteniment per part de la propietat ja que, com un element més de pressió per tal que abandonéssim el local i tanquéssim l'activitat, ni feia les reformes que li pertocaven, ni ens donava permís a nosaltres per fer-les.

Amb tota aquesta informació durant el primer trimestre del 2022, es farà un pla de viabilitat per l'obertura de l'activitat esportiva, tot i que l'optimisme amb el que es va iniciar el procés de reobertura s'ha anat estroncant pel camí.

Durant tot el 2021 hem seguit **atenent a totes aquelles entitats, persones, estudiants, mitjans de comunicació, etc. que han volgut venir a visitar-nos per conèixer la nostra entitat i l'activitat** que duem a terme. Concretament hem presentat el projecte i ens han vingut a visitar 36 grups de diferents col·lectius.

Per últim, s'ha dut a terme una **auditoria** que adjuntem al formulari de presentació del projecte.

Xifres de persones ateses:

- Persones ateses al servei de dutxa i canvi de roba, les quals algunes també han fet servir altres serveis que oferim: Mitja de 200 persones al dia de dilluns a dissabte arribant a puntes de més de 440 persones al dia durant l'agost del 2021.
- Persones que han gaudit d'altres serveis però no s'han dutxat (repartiment de menjar i aigua; només recollir roba, repartiment de mascaretes, recarrega d'aparells electrònics, etc.): 185 persones diàries 6 dies a la setmana.

5. Memòria econòmica

Respecte a les despeses, l'import més substancial del projecte són els salaris de les 11 treballadores durant 12 mesos (compreses les persones substituïdes durant vacances) 255.058,38€. La següent gran partida són la part proporcional en hores de despeses de subministraments on està inclòs el rober (la roba interior es compra la resta s'obté per donacions) 196.716,15€.

El servei que ens proporcionen altres empreses com ara neteja de les tovalloles, sistemes de neteja, prevenció, assegurances, gestió laboral, etc. (empreses externes del Tercer Sector i Cooperatives) és el tercer gran bloc en quan a despeses. 193.425,08€

Degut a l'estat de l'equipament i la deficient inversió que s'ha produït històricament, el manteniment de les instal·lacions també requereix un aportació econòmica important. 55.656,15€.

Per últim trobem els impostos 31.283,59€.

Respecte als ingressos, i atès que és un projecte que no genera ingressos per part de les usuàries, el 95% provenen de la contractació de l'Ajuntament de Barcelona per oferir servei de dutxes i canvi de roba a 150 persones al dia. El 5% restant prové de donacions i ajuts d'entitats privades i particulars. 759.064 €.

En aquest apartat volem destacar els ingressos no monetaris que provenen d'empreses, entitats i persones a títol individual sense els quals seria impossible que el projecte tirés endavant. Estem parlant de **donacions** de menjar, aigua, roba, sabates, motxilles, productes de neteja, productes d'higiene personal, etc. que podem estimar en un valor de 500.000€.

En global l'aportació pública va suposar un 55,04% del total i la privada el 44,96%; atesa l'impossibilitat de realitzar activitats esportives durant l'any 2021 no vam poder generar finançament propi.

Respecte a la incorporació de la perspectiva ecosocial, l'ambientalització i el consum responsable del projecte, tendim a col·laborar amb empreses del sector de la ECSS i PIMEs locals, exigint sempre l'acreditació de criteris socials en la contractació. En són exemple els serveis de bugaderia i neteja (Fundació Roure i Coopnet), però també els proveïdors de productes per a la higiene (la Nau).

6. Conclusions

La renovació del local i el fet de que sigui reconegut com a equipament per part de la ciutat de Barcelona és una molt bona notícia que ens ha arribat aquest 2021, si bé implica enfrontar-se a la complexitat de sortir de la COVID, reiniciar l'activitat esportiva i l'encara major dificultat de traslladar-se temporalment a un local provisional amb menys serveis i més petit, sense oblidar el retorn al seu espai renovat.

És per això que des de la Cooperativa diem que el 2021 s'ha iniciat la segona etapa de la "*travessia pel desert*" que fa anys que vam encetar i que culminarà al voltant del 2026 quan tornem a les instal·lacions renovades de la seu social a Ronda Sant Pau 46 de Barcelona.

Abordar aquest procés de provisionalitat està suposant un esforç d'adaptació i de preparació de la cooperativa sense ànim de lucre Gimnàs Social Sant Pau S.C.C.L., que està compromesa en l'impuls d'un projecte de gimnàs de barri que creu en l'esport i en la higiene com a elements bàsics d'inclusió social i millora de la salut i convivència comunitària en un entorn tan divers com és la confluència de

tres barris -Raval, Sant Antoni i Poble Sec-, on es fan presents moltes necessitats socials no cobertes de la ciutat de Barcelona i en particular dels seus barris centrals.

Aquesta segona etapa s'entoma amb il·lusió, ja que finalment tenim una meta factible a assolir: iniciar el procés de reobertura de l'activitat esportiva i el que és més il·lusionant, iniciar el disseny del nou equipament que faran del Gimnàs Social Sant Pau un gimnàs "singular", com el que sempre hem estat, amb unes instal·lacions d'alta qualitat per les nostres sòcies, veïnes i entitats.

Annex: Breu història del Sant Pau

<https://eltopo.org/gimnas-social-sant-pau-una-historia-diferente/>

El Gimnàs Sant Pau compta amb una història de més de 80 anys des de la seva construcció com a banys públics en un entorn en el qual aleshores els edificis no disposaven d'aigua corrent ni, sovint, de cap servei sanitari. Amb el pas dels anys i la millora dels edificis de l'entorn el Gimnàs va passar a dedicar-se cada cop més a activitats esportives de barri fins que al 2012 l'empresa que el gestionava va decidir el seu tancament. En aquell moment les treballadores del Gimnàs van decidir subrogar-se l'activitat amb els seus deutes, i el 2016 constituir-se en cooperativa de treball sense ànim de lucre.

Des de la seva constitució, les persones sòcies de la Cooperativa han hagut de lluitar contra la situació econòmica negativa arrossegada pel gimnàs i la manca de manteniment de les instal·lacions i l'edifici per part dels anteriors propietaris de l'immoble, interessats en desenvolupar un projecte d'habitatges de luxe en el solar que ocupa parcialment el gimnàs. D'altra banda, l'aparició de noves fórmules de gimnasos oberts 24 hores al dia 7 dies a la setmana sense personal ha suposat un repte per a mantenir la base social del gimnàs i reorientar les activitats d'acord amb la nostra fi social, el manteniment dels llocs de treball de la nostra plantilla i, sobretot, el servei a les persones amb dificultats per a poder practicar l'esport, mantenir la higiene pròpia o rebre una alimentació adequada.

El fet d'estar situats a un entorn urbà molt divers en orígens i contextos culturals i religiosos, així com el treball en xarxa amb altres entitats ens ha permès poder estar atents a les demandes dels barris i en particular dels col·lectius que troben més dificultats per a la pràctica esportiva en equipaments més convencionals. En aquest sentit vam ser pioneres en disposar d'un vestuari no binari i hores reservades de piscina i sala de musculació tant per al col·lectiu no binari, com per altres col·lectius com dones musulmanes que ens expressaven la seva incomoditat per haver de compartir la piscina. Cada any, fins la declaració de l'estat d'emergència per la COVID, ampliàvem els nostres horaris durant el Ramadà per tal de facilitar la pràctica esportiva. Però a banda de les activitats pensades per a col·lectius i grups d'edat concrets, com els esmentats, concentrem els nostres esforços en aquelles activitats que reforcen la integració i la pràctica esportiva conjunta d'usuàries de tots els orígens,

gèneres i realitats socials i econòmiques, incorporant-hi sovint persones derivades des d'altres entitats socials de la ciutat.

La declaració de l'estat d'emergència per la COVID durant 2020 va implicar el tancament dels gimnasos atès el risc inherent de contagi que comporten algunes pràctiques esportives en grup. Va ser en aquell moment que ens vam posar en contacte amb l'Ajuntament per preguntar on podíem derivar a aquelles persones que, a banda de fer esport, també aprofitaven per dutxar-se. Fruit d'aquelles converses vam esdevenir un dels equipaments anti-covid que es van obrir a la ciutat, donant un servei de dutxes, canvi de roba i de mascareta a aquelles persones que ho necessitessin. Als dos mesos del canvi d'activitat vam veure la necessitat d'ampliar el servei amb el repartiment d'àpats i aigua.

Posteriorment, tot i que es va anar permetent durant l'any 2021 la reobertura parcial dels gimnasos, les limitacions d'aforament de les nostres instal·lacions així com la necessitat de millores importants per tal de reforçar la ventilació de les sales, van aconsellar concentrar la nostra activitat social en els serveis d'higiene i rober i d'alimentació adequada.

Dates clau

- 1939 – L'Ajuntament donar permís a la “Sociedad General de Aguas” per fer uns banys públics (volien fer tres a diferents barris de Barcelona). Arquitecte Lluís Bonet Garrí.
- 21 de novembre de 1940 – Inauguració dels primers Banys Públics de Barcelona, amb la primera piscina clorada de Barcelona a Ronda Sant Pau 46.
- Dècada dels 60': la gestió passa a mans de l'Escola Pia de Sant Antoni.
- Dècada dels 80': Gestió a mans de la Federació Catalana de Natació.
- 1992 – Professors d'INEF i la Universitat de Barcelona van crear el Gimnàs Sant Pau.
- 2012 – El projecte està econòmicament enfonsat per mala gestió i inversions poc prudentes. Les treballadores del Gimnàs compren l'empresa (amb els deutes inclosos) per un preu simbòlic.
- 2016 – Les treballadores conformen la Cooperativa de Treballadores sense ànim de lucre Gimnàs Social Sant Pau per gestionar l'equipament i la seva activitat social.
- 2017 – Primera ordre de desnonament.
- 2017 – L'Ajuntament promou una multiconsulta on entitats poden presentar els seus projectes. El Gimnàs recull signatures i presenta el projecte “Habitem el Sant Pau” per tal que el Ple Municipal debati i voti la compra del gimnàs i fer una cooperativa de vivenda a sobre. Tota la Multiconsulta és anul·lada.
- 2018 – El Ple de l'Ajuntament 'aprova la compra del gimnàs però no la fa efectiva.
- 2018 – La propietat, amb l'anunci de canvi de norma de vivenda que obliga a fer un 30% de vivenda social als blocs de pisos de nova construcció, accelera els tràmits per tal de desnonar al gimnàs i fer vivendes de luxe evitant la nova normativa.
- 2019 – El jutge aprova l'ordre de desnonament.
- Diferents campanyes per tal de parar les diferents ordres de desnonaments.

- L'Ajuntament tassa el gimnàs per fer oferta a la propietat, però el preu marcat pels tècnics no l'accepta la propietat i l'Ajuntament no el pot comprar.
- Març del 2020 – Tancament de tots els gimnasos per causa de la Covid'19. El gimnàs es posa en contacte amb l'Ajuntament per tal de preguntar on derivar a la cinquantena de persones que venien a fer esport i de passada es dutxaven.
- Abril del 2020 – Inici del Servei de Dutes i Rober Solidari del Gimnàs Social Sant Pau. Al poc temps és complementa amb Repartiment d'àpats i lliurament d'aigua.
- Abril 2021 – Sembla que el definitiu desnonament s'atura per l'anunci de l'Ajuntament de negociacions amb la propietat per comprar l'espai.
- Juny 2021 – L'Ajuntament anuncia la compra del solar ubicat a Ronda Sant Pau 46, la remodelació total del gimnàs i la construcció de 36 pisos socials a sobre.

